

Laki (2009:724) kansalisista vähemistöistä ja vähemistökielistä jopa SFS 2018:1367

SFS nr: 2009:724

Departtemntti/virasto: Kulttuurideparttemntti

Hyväksytty: 2009-06-11

Muutettu: jopa SFS 2018:1367

Muutosrejistteri: SFSR (Hallituksenkanslia)

Lähe: Täysiteksti (Hallituksenkanslia)

Ylheiset määräykset

1§ Tämä laki sisältää määräyksiä kansalisista vähemistöistä, kansalisista vähemistökielistä, hallintoalueista ja oikeuvesta käyttää vähemistökieliä hallintovirastoissa ja tuomioistuimissa sekä määräyksiä vanhuushoijosta. Laki sisältää kans määräyksiä lain seuranasta ja sen soveluksesta. Laki (2018:1367).

2§ Kansaliset vähemistöt on juutalaiset, romaanit, saamelaiset, ruottinsuomalaiset ja tornionlaaksolaiset. Tämä asia liittyy Ruottin Euruupan neuvoston raamikonvensjuunin sitomuksheen, joka suojaa kansalisia vähemistöjä (SÖ 2000:2) ja euruuppalainen maakunta- eli vähemistökielitten määräyksheen (SÖ 2000:3).

Kielilaisa (2009:600) mainithaan ette kansaliset vähemistökielet on suomi, jiddish, meänkieli, romani chib ja saame.

3 § Kunnat ja maakäräjät pitävät ilmottaa kansalisten vähemistöitten oikeuksista ja julkisten laitoksitten vastuu tämän lain mukhaan ja niitä määräyksiä mihinkä tämä laki viittaa. Sama koskee hallintovirastoja joitten toiminta on merkitykselinen kansalisile vähemistöile ja vähemistökielile. Laki (2018:1367).

4 § Kielilaisa (2009:600) sanothaan ette julkisila laitoksila on erikoinen vastuu suojata ja eistää kansalisia vähemistöjä.

Julkiset laitokset pitävät kans muutenki eistää kansalisten vähemistöitten maholisuuksia säilyttää ja kehittää omaa kulttuuria Ruottissa. Lasten kehitys kulttuurisesta identtiteetistä ja oman vähemistökielen käyttöä pittää erikoisesti eistää.

5 § Hallintoviranomaiset pitävät antaa kansalliselle vähemmistöille mahdollisuuden vaikuttaa asioissa, jotka koskevat heitä ja niin kauan kuin mahdollista pitää yhteisneuvontoja vähemmistöitten kanssa sellaisissa asioissa.

Yhteisneuvonto ensin kappaleen mukaan pitää toimia sillä tavalla ettei hallintoviranomhainen pitää järjennmukaisen suunniteltun dialogin kansalisten vähemmistöitten kanssa missä tavotte on ettei ottaa huomioon heitten mielipiteitä ja tarpeita viraston päätöksen teossa. Laki (2018:1367).

5 a § Hallintoviranomaiset pitävät erityisesti eistää lasten ja nuorten mahdollisuuksia vaikuttamiseen ja yhteisneuvonthon kysymyksissä, jotka koskevat heitä ja soveltaa muoto tähän heitten eelytyksitten mukaan. Laki (2018:1367).

5 b § Kunnat ja maakäräjät pitävät päättää tavoitteita ja suuntaviivoja heän vähemmistöpuolittisele työlle.

Tietoja päämääristä ja suuntaviivoista joita on otettu ensin kappaleen mukaan pitää kun tahothaan jättää sille viranomhaisele jolla on seurantavastuu 20 § Lain (2018:1367) mukaan.

Hallintoalueet

6 § Suomen kielen hallintoalueela meinathan kunnat Botkyrka, Eskilstuna, Jellivaara, Hallstahammar, Haninge, Haaparanta, Huddinge, Håbo, Kiiruna, Köping, Pajala, Sigtuna, Solna, Stokholmi, Södertälje, Tierp, Upplands Väsby, Upplands-Bro, Uppsala, Älvkarleby, Österåker, Östhammar ja Matarenki-Övertorneå.

Meänkielen hallintoalueela meinathan kunnat Jellivaara, Haaparanta, Kiiruna, Pajala ja Matarenki-Övertorneå.

Saamen kielen hallintoalueela meinathan kunnat Arjeplog, Arvidsjaur, Berg, Jellivaara, Härjedalen, Jokkmokki, Kiiruna, Lycksele, Malå, Sorsele, Storuman, Strömsund, Umeå, Vilhelmina, Åre, Älvdalen ja Östersund.

7 § Muut kunnat, kun nämät mitä mainithaan 6 §, saattavat hakemuksen jälkhiin liittyä suomen, saamen ja meänkielen hallintoalueeseen. Hallitus päättää jos kunta saapi kuulua hallintoalueeseen.

Kunta joka hallituksen päätöksen jälkhiin kuuluu yhteen hallintoalueeseen saattaa anoa hallitukselta ettei erota hallintoalueesta. Hallitus saapi päättää eroamisesta vain jos on erikoisia syitä.

Hallitus saapi ilmoittaa määrittelyjä hallintoalueen liittymiseen eli eroamisesta. Laki (2018:1367).

Oikeus käyttää suomea, meänkieltä ja saamea virastoissa

8 § Yksityisillä on oikeus käyttää suomea, meänkieltä eli saamea heän suulisissa ja kirjoitetuissa kontaktissaan viranomhaisen kans, jonka jeukraaffinen toiminta-alue kokonhaisuessa eli osittain on sama kun vähemistökielen hallintoalue. Tämä koskee asioita missä yksityinen on osapuolena eli eustaa osapuolta, jos asiala on liittymyksiä hallintoalueeseen.

Jos yksityinen käyttää suomea, meänkieltä eli saamea sellaisessa asiassa, silloin viranomhainen on velvolinen anthaan suulisen vastauksen samala kielelä. Yksityiselä, jolla ei ole jyrriinen avustaja, on sen lisäksi oikeus anomalla saa kirjoitetun käänöksen suomeks, meänkieleks eli saameks asian päätöksestä ja päätöksen perustelusta.

Viranomhainen pittää kans muutenki pyrkiä kohtelemhaan yksityisiä näilä kielilä.

9 § Hallintoalueen ulkopuolela yksityisillä on oikeus käyttää suomea, meänkieltä eli saamea suulisissa ja kirjoitetuissa kontaktissa viranomhaisitten asioissa missä yksityinen on osapuoli eli eustaa osapuolta, jos on henkilökuntaa joka hallitsee vähemistökieltä ja saattaa käsitellä asiaa.

10 § Yksityisillä on aina oikeus käyttää suomea, meänkieltä ja saamea heän kirjoitetuissa kontaktissa Valtionpäivän oikeusasiamiesten ja Syrjintäoikeusasiamiehen kans. Sama koskee yksityisten kirjoitetujen kontaktit Jystitiekanslerin, Vakkuutuskassan, Veroviraston ja Työvälytystoimiston kans asioissa missä yksityinen on osapuoli eli eustaa osapuolta. Laki (2018:1367).

11 § Hallintoviranomhaiset pitävät toimia ette on henkilökuntaa käytettävänä, jotka ossaavat suomea, meänkieltä eli saamea missä sitä tartethaan yksityisitten kontaktissa viranomhaisen kans.

12 § Hallintoviranomhaiset saavat päättää erikoisista aijoista ja erikoisista paikoista ette ottaa vasthaan vierailuja yksityisiltä jotka puhuvat suomea, meänkieltä eli saamea, ja ette pittää erikoisia telefoniaikoja.

Oikeus käyttää suomea, meänkieltä ja saamea tuomioistuimissa

13 § Se joka on osapuoli eli eustaa osapuolta oikeuvenkäynissä eli asiassa hallinto-oikeuessa, käräjissä, maa- ja miljöötuumioistuimessa eli vesioikeuventuumioistuimessa, jonka tuomioalue kokonaisuessa eli osittain samastuu kunnitten Jellivaaran, Haaparannan, Kiirunan, Pajalan ja Matarenki-Övertorneån kans, on oikeus käyttää suomea eli meänkieltä oikeuvenkäynissä eli asian käsittelyssä, jos oikeuvenkäynilä eli asiala on liittymyksiä johonki näihin kunthiin. Sama koskee saamea sellaisessa tuomioistuimessa jonka tuomioalue kokonaisuessa eli osittain samastuu kunnitten Arjeplogin, Jellivaaran, Jokkmokin eli Kiirunan kans, jos oikeuvenkäynilä eli asiala on liittymyksiä johonki näihin kunthiin.

Oikeus käyttää suomea, meänkieltä eli saamea sisältää kans net tuomioistuimet mihinkä valitethaan tuomio eli päätös jossaki oikeuvenkäynissä, jota meinathan ensi kappalheessa. Laki (2010:943).

14 § Oikeus käyttää suomea, meänkieltä eli saamea tuomioistuimen oikeuvenkäynissä eli asioissa 13 § mukhaan sisältävät oikeuven jättää tokymentiä ja kirjetettua toistuksia tällä kielelä, oikeus saa net tokymentit jotka kuuluvat oikeuvenkäynthiin eli asihaan suulisesti käänetyks tähhään kielheen ja oikeus ette tuomioistuimen suulisessa neuvottelussa käyttää tätä kieltä. Tuomioistuimen pittää kääntää tokymentit ja kirjetetut toistukset ruottiks, jos se ei aivan selvästi ei ole tarpheelista.

Muutenki tuomioistuin pittää pyrkiä ette käyttää vähemistökieltä omissa kontakteissaan osapuolen eli sen eustajan kans.

Kaikissa oikeuvenkäynissä ja asioissa jotka sisältävät oikeuven käyttää suomea, meänkieltä eli saamea tuomioistuimessa 13 § mukhaan osapuolela eli osapuolen eustajalla, jolta puuttuu jyriitinen avustaja, on oikeus ette tahtoa ja saa tuomiopäätöksen eli tuomion syyt eli päätökset ja päätöksen perustelun kirjetettuna käänettyinä tähhään kielheen.

15 § Se joka haluaa käyttää suomea, meänkieltä eli saamea tuomioistuimen oikeuvenkäynin eli yhen asian käsittelyssä 13 § mukhaan pittää tahtoa sen kun oikeuvenkäynti eli asia alotethaan eli ensi kerran kun osapuoli pittää puhua oikeuvenkäynissä eli asiassa.

Anomus saa käänöksen 14 § kolmanen kappalheen mukhaan pittää esittää viikon sisälä siitä kun tuomio eli päätös on ilmoitettu, jos sellainen anomus ei ole esitetty aiemin oikeuvenkäynin eli asian käsittelyssä.

Jos anomus ette saa käyttää vähemistökieltä eli saa käänöksen esitethään jälkhiin kun mitä mainithaan ensi ja toisessa kappalheissa silloin sen saapi hylätä. Sellaisen anomuksen saapi kans hylätä jos se on aivan selvä ette sillä on perusteeton tavote.

16 § Jos yhelä osapuolela eli sen osapuolen eustajala on oikeus käyttää suomea, meänkieltä eli saamea oikeuvenkäynissä, silloin pittää tahtoa tulkin määräyksitten 5 kap. 6-8 §§ ja 33 kap. 9 § oikeuvenkäyninbalkin ja 50-52 §§ hallintoprosessilain (1971:291) mukhaan

Suomi, meänkieli ja saame esikoulussa, vississä muussa petakookisessa toiminassa ja vanhuushojjossa

17 § Oikeus yksityisilä vississä taphauksessa saa esikoulun ja vissin muun pedagogikisen tarjouksen suomen, meänkielen eli saamen toimintaa sääöstelthään 8 kap. 12 a § ja 25 kap. 5 a § koululaissa (2010:800). Laki (2018:1367).

18 § Kunta joka kuuluu yhteen hallintoalueeseen pittää tarjota sille joka sitä tahtoo maholisuuente saa koko eli huomattavan osan siitä palveluksesta ja huolosta mitä tarjotaan vanhuushoijon raamissa henkilökunnalta joka hallitsee suomea, meänkieltä eli saamea. Laki (2018:1367).

8 a § Kunta joka ei kuulu johonki hallintoalueeseen pittää tarjota sille joka tahtoo maholisuuente saa koko eli huomattavan osan siitä palveluksesta ja huolosta mitä tarjotaan vanhuushoijon raamissa henkilökunnalta joka hallitsee suomea, jiddishta, meänkieltä, romani chipiä eli saamea, jos kunnala on käytettävänä henkilökuntaa joila on sellainen kielipätevyys. Sama koskee kuntaa joka kuuluu hallintoalueeseen tietyle kielele, mutta mitä koskee muita kieliä. Laki (2018:1367).

18 b § Kunta pittää sellaisen hoijon raamissa mitä tarjotaan 18 ja 18 a §§ mukhaan ottaa huomioon vanhiitten tarpheita ette pittää elävänä oma kulttuurinen identtiteetti. Laki (2018:1367).

18 c § Kunta pittää ilmottaa sille joka hakkee avustusta vanhuushoijon raamissa niistä maholisuuksista sellaisesta palveluksesta ja huolosta mitä ilmothetaan 18 18a §§:ssa. Laki (2018:1367).

Poikkeus

19 § Jos on olemassa erikoisia syitä hallitus saapi ilmottaa määräyksiä ette vissi viranomhainen joka on hallituksen alla saatethaan poistaa 8 § soveluksesta.

Vastaava koskee jälkhiin hallituksen oikeuven annosta maakäräjiä ja kuntia asioissa jotka koskevat kunnalisia virastoja.

Seuranta ynnä muuta

20 § Hallintoviranomhaisitten tämän lain soveluksesta pittää seurata ylös. Hallitus ilmottaa määrittelyitä mikä eli mikkä viranomhaiset pitävät olla vastuussa seuranasta. Tämä seurantavastuu ei merkitte yhtään rajotusta siitä valvontavastuusta joka on muila viranomhaisila.

21 § Viranomhaisela jolla on seurantavastuu pittää sen lisäksi neuvonannon, tion välityksellä ja sellaisela toimenpiteilä tueta muita hallintoviranomhaisia lain soveluksessa.